

HÁSZ RÓBERT

Pierre de Blois lovag utolsó kalandja

[...] Jó *Horatius*om éppen annak a sűrű erdőnek a közepén makacsolta meg magát, amely utolsó etapja volt Carpathia hegyein átvezető utamnak. Fejét leszegte, lábait kimerevítette, mintha hirtelenjében odafagyott volna a sárban. Tapodtat sem volt hajlandó továbblépni. Noszogattam, bökdöstem sarkantyúmmal, hátha megembereli magát a ló, s még az est leszállta előtt sikerül kijutnunk az erdőből. Valahol előttünk egy útnak kellett volna keresztenie az ösvényünket, ami levezetett a völgybe. Végül feladtam.

Apámuram szokta volt mondani, hogy az élet soha nem úgy alakul, ahogyan azt mi szeretnénk, hanem ahogyan alakulni akar. Három – számomra felejthetetlen – hónapot töltöttem Kegyedék palotájában, élvezve Asszonyom és Férjeura önzetlen vendégszeretét, megismertem (Kegyednek hála) Konstantinápoly csodáit, cserébe hosszú estéken át meséltem szentföldi kalandjaimról, kellő hangsúlyt fektetve Akkó utolsó napjaira, a mamelukok ostromára, Thibaud Gaudin templomos nagymester jóvoltából Ciprus szigetére való szerencsés megmenekülésemre, majd az ezt követő viharos hajóutamról Konstantinápolyba (ami után megesküdtem, hogy soha többet nem szállok hajóra). A véletleneknek egész sora szükségeltetett ahhoz, hogy végül Kegyed palotájában kössek ki, melynek varázslatos kertjében, ha sebesülten s megviselten is, de gyönyörködhettem Isten kék egében – nem úgy, mint Akkó hátramaradt védői, az utolsó templomosok és teutonok de Sevrey-vel az élükön, kiket gyáván magukra hagytunk, s kiknek csontjai akkorra már ott porladtak a Szentföld utolsó keresztény városának lerombolt kövei között. Szívemben a boldog megkönnyebbülés vívott véget nem érő tusát a büntudattal. A boldogságot, hogy élek, s belátható időn belül hazajuthatok szülőföldemre, hosszú évek után megölelhetem anyámat, apámuramat s húgaimat, megkeserítette a gyötörő lelkifurdalás, amiért nem maradtam ott magam is a védőkkel, nem áldoztam életemet a Szent Ügy oltárán. Noha tisztában voltam vele, Szent Ügy már régóta nem létezett. Akkó, ahogyan Jaques de Vitry atya jellemezte, egy kilencfejű szörnyeteggé nőtte ki magát, melynek mind a kilenc feje egymással harcolt. A teuton lovagok a templomosokkal és az ispotályosokkal marakodtak a város vezetéséért, a velenceiek a pisaiakkal kakaskodtak különféle kereskedelmi privilégiumokért, miközben keresztények és muszlimok egyformán nyakig merítkeztek a bűnben a város vérrel és mocsokkal szennyezett fertelmes negyedeiben, a szajhák, késdobálók, rabszolga-kereskedők uralta sikátorokban. Halál szultán mamelukjainak ostroma már csak beteljesítette a bűnös város megérdemelt végzetét.

Mindezeket magam mögött tudva, jóízű vacsorák, édes borok mellett pihentem ki fáradalmaimat Asszonyoméék palotájában, bízva abban, hogy szentföldi kalandjaim elbeszélésével legalább részben kárpótolom Kegyedet és családját a szíves vendéglátásért. Mással nemigen fizethettem. A történeteim voltak az én aranyaim. S higgye el, drága Hölgy, mi sem áll tőlem távolabb,

mint a néhai szentföldi királyok balga szokását követni, kik eleinte színarany pénzeket verettek s engedtek forgalomba, hogy aztán, az évek múlásával egyre több rezet olvassanak az aranyba, elértéktelenítve azt, mi egykoron értékes volt – azaz nem kívánom korábban elbeszélte történeteim értékét visszamenőleg lebecsülni, jóllehet meggyőződésem, hogy amit az elkövetkező napokban Carpathia eme világ elől elrejtett zugában megéltem, csudálatosságban tútesz valamennyi szentföldi kalandomon. És egy pillanatig se higgye, hogy ami alább következik, az a képzeletem szüleménye. Hogy holmi kitalált mesével szeretném elkápráztatni Kegyedet. Történetem igaz, az első szótól az utolsóig.

Vissza hát a sötét, nyirkos carpathiai erdőbe! Vissza a hideg esőbe, vissza *Horatiusomhoz!*

Volt időm kiismerni lovam rigolyáit az alatt a hat hét alatt, amióta Asszonyom Férjeura elválásunkkor nekem ajándékozta őt. Tudtam, csak az időmet fecsérelném megfegyelmzésével. Ha ő egyszer úgy döntött, pihenni akar, akkor pihenni fog, fikarcnyit sem törődik vele, hogy gazdája bőrig ázik a nyeregben. Pedig már a súly is, amit cipelnie kellett, lényegesen csökkent, amióta két héttel korábban egy nevesincs falu piacterén túladtam a páncélon, sodronyongemen, acélsisakomon, hogy azok árán élelmet vehessek magunknak, mielőtt nekivágunk a félelmetes bérceknek. Borsót, kenyeret, szalonnát, hagymát, neki meg egy zsák zabot. Csupán a kardomat őriztem meg, bőrzekémet, keresztos tunikámat s a meleg köpönyegemet. Volt egy kisebb üstöm is, amit sikerült kialaknom ráadásként a kalmártól, fél zsák faszenem, jóllehet két napja esélyem sem volt tüzet rakni a nem szűnő esőben.

Megadva magam hátasom akaratának, lekászálódtam a nyeregből, kantárszárra fogtam, s a közelben álló, ölnyi széles tölgyfához vezettem, hogy annak lombjai alatt némi védelmet nyerjünk az eső elől. Oda bezzeg követett a mihaszna, nem tiltakozott. Behúzódunk a fa alá, s megsajnáltam szegény párárt, látva, hogy bőre meg-megrándul a hideg esőben. Volt pár fonnyadt alma az iszákomban, előhalásztam, s megosztottunk rajta.

Abbéli reményem, hogy még sötétedés előtt leérek a völgybe, és végre sík földön, emberlakta vidéken folytatom haza vezető utamat, szertefoszlani látszott. Áztunk és fáztunk, holott május volt már, akár kora nyári meleg is lehetett volna, madárfütytől hangos lombokkal a fejünk fölött, ehelyett valami megkésett télvége uralkodott a hegyekben, itt-ott elkoszlott hófoltokkal a részsűk alján. Az utolsó almát elmajszolva, lovam vállamat bökdösve jelezte, kedvére való lenne még a csemegéből.

– Ennyi volt, barátom – mondtam neki, homlokomat az övének támasztva, hogy kifejezzem szeretetemet és hálámat.

Hanem amikor felemeltem a fejemet, valami szokatlan, oda nem illő dologra lettem figyelmes. Annak az ösvénynek a túloldalán, mely idáig vezetett bennünket, egy borostyánfalat pillantottam meg az esőpermet függönyén át. Hogy korábban nem vettem észre, annak az lehetett az oka, hogy menet közben nem néztem se jobbra, se balra, figyelmemet kizárólag az ösvényre összpontosítottam lovam fülei között, nehogy elszalasszam a völgybe vezető utat.

Magam után húzva vonakodó *Horatiusomat*, visszaplattam a sáros avaron az ösvényhez, a kantárszárát egy bokor ágai közé vettem, majd átvergődve a nedves cserjéken, megálltam a borostyán előtt. Jó kétembernyi magasságban tornyosult fölém. Szétfeszíttem a borostyán indáit, s előbukant

a kőfal. Könyöknyi széles kockákból emelt fal, melynek elemei tökéletes pontossággal, habarcs nélkül illeszkedtek egymáshoz.

A borostyánnal benőtt fal, ameddig elláttam, követte az ösvényt. A váratlan felfedezés megdobogtatta a szívemet, hiszen ahol fal van, ott embernek is lennie kell. S ahol ember van, talán fedél is akad a fejem fölé, s némi tűz, ami felmelegíti átfázott csontjaimat. Visszatértem lovamhoz, felkapaszkodtam a nyeregbe. Ellentmondást nem tűrve húztam meg a zablát, és állítottam őt irányba. Leszámítva néhány méltatlankodó prüszkölést, engedett akaratomnak, és elindultunk lépésben, folytatva utunkat. Az ösvény jó darabon követte a falat, aztán egyszer csak balra fordult, a borostyán meg jobbra. Az ösvényt ott keresztezte az út, ami levezetett a völgybe, egy széles, kitaposott csapás. A borostyánfal az ellenkező irányba tartott, fölfele az emelkedőn. Rövid ideig táncstalanul támaszkodtam a nyeregkápára, hol erre, hol arra pillantgatva, nem tudván eldönteni, melyik irányt válasszam. Végül, úgy okoskodva, hogy az út megvár, nem szalad el, jobbra húztam *Horatiusom* száját.

A fák víztől terhes, lehajló ágai között haladtunk tovább. Kisebb mélyedések, kapaszkodók váltották egymást, közben a fal enyhe ívben jobbra tartott. Az eső gyengült, átváltott szitálásba, átázott köpönyegem súlyosan nehezedett vállamra. Lovam szófogadón lépdelt, ha nem is nagy lelkesedéssel, fejét fáradtan lógatta, hátának egyhangú himbálása félálomba ringatott. Nem tudnám megmondani, mennyi ideig bandukoltunk így, viszont teljesen körbejártuk a falat, mert arra lettem figyelmes, hogy ismét ott kanyarog előttünk az ösvény, amiről letértünk. Kapunak nyomát sem találtam a falon. Megállítottam *Horatiust*, s tétován bámultam a borostyánnal benőtt építményt. Világos volt, hogy akárhányszor körbejárom, okosabb nem leszek. Alkonyodni kezdett, ahhoz már túl késő volt, hogy újra megkeressem a lefelé vezető utat, és elinduljak a völgybe. Sötétedés előtt már nem érhettem ki az erdőből. Az egyetlen lehetséges megoldást választottam, hogy kiderítsem, mi lakozik a fal túloldalán. Leszálltam, szoroson a fal mellé vezettem lovamat, a kantárszárat odakötöttem a borostyán indáihoz, majd *Horatiust* használva baknak, óvatosan, nehogy megijedjen s kifaroljon alólam, felálltam a nyeregbe. Felnyújtózkodtam, de még így sem értem el a fal peremét. Ekkor kesztyűs kezemmel megmarkoltam a borostyán indáit, voltak köztük ujjnyi vastagok is, és párszor erősen megrántottam őket. Kitartottak. Egy lapra téve mindent, elrugaszkodtam a nyeregtől, és a borostyán szövevényébe kapaszkodva felhúztam magam a fal tetejére. Átvetettem a lábamat a falon, és lovaglólülésben kifújtam magamat.

A túloldalon dimbes-dombos udvart láttam, melynek közepén aprócska kastély állt. Várszerű építmény, pici tornyokkal, csúcsíves ablakocskákkal, fogazott mellvéddel a fal tetején. Keskeny vizesárok vette körbe, nem szélesebb egy jókora ugrásnál. A kapu előtt a hidat felvonták, mintha ellenségtől tartottak volna odabenn. Egy várkastély kicsinyített mása állt előttem, a látványa legalább annyira volt valószerűtlen, amennyire értelmetlen.

Kőhajításnyira tőlem kunyhók sorakoztak. Fél tucat apró lakóépület, háttal a kőfalnak, végükben istálló, nyitott szerű. Előttük egy kút, a feltekert lánc végén bádoggödör csüngött. Ember viszont sehol. Egy lelket nem láttam, ellenben a kunyhók mögött, a falba ágyazva ott volt a kapu, amit ideát hiába kerestem. Megkönnyebbültem, hogy lovamat nem kell idekinn hagynom. Leugrottam az udvarra, és nagyokat hahózva elindultam a kapu irányába. Bármennyire hangoskodtam, kiáltozásomra nem érkezett válasz, senki nem bújt elő a viskókból vagy a kastélyból.

A vastag tölgyfa kaput súlyos keresztgerenda zárta le. Nekiveselkedtem, és felemeltem a nehéz tákolmányt. Csakhogy hiába feszegettem befele egyik vagy másik szárnyat, a túloldalon a borostyánindák makacsul ellenálltak. Nem csoda, hogy nem vettem észre, amikor körbejártam a kerítést, szinte egybenőtt a sűrű növényzettel. Olyan erősen kapaszkodtak belé az indák, hogy csak pár ujjnyira sikerült elmozdítanom sarokvasairól. Előkaptam törömet, és a résen át addig nyesegettem a növényt, amíg akkorára sikerült kitágítanom a bejáratot, hogy a lovammal beférjünk. Be is vezettem *Horatiust*, s a kaput visszadtoltam a helyére.

Vagy tízlépésnyire a kunyhóktól megálltunk. Közben nem hagytam abba a kiáltozást. Jóllehet magam sem tudom, mit mondhattam volna, ha előkerül valaki, mivel a helyi nyelvet nyilván nem érthettem. Azzal tisztában voltam, hogy ez a terület már a Magyar Királyság territóriuma, Akkóban megismerkedtem két, magát hungarusnak valló templomossal, de velük kizárólag a talján és a latin egyfajta keverékével értekeztem. Ha maguk között beszéltek, nyelvük zavaróan fülsértő volt és idegen, semelyik másik nyelvre nem emlékeztetett, még a lengyelre vagy a szászra sem, szavaik szegecsekként pattogtak a dobhártyámon.

Egy darabig álldogáltunk a kastély és a kunyhók sora között, a látszatát is el akartam kerülni, hogy betolakodónak véljenek. A kardom a hüvelyében pihent, a nyeregtáskára akasztva, kézre állt, ha szükség mutatkozna rá, hogy előkapjam. Igaz, megfenve régen volt, de a kettős markolatú pallosnak már a látványa is el szokta riasztani a jámbor lelkeket.

Csend. Még tán az eső is elnémult. Megvallom, zavarba ejtő volt. Azt nem mondom, hogy ijesztő, hiszen senki sem rontott rám. Egyfolytában magam mögé pillantgattam. Aztán *Horatiust* kötőféken vezetve óvatosan elindultam a kunyhók irányába. Az állatot bekötöttem az istállóba, hogy legalább ő szárazra kerüljön. Kardomat magamra öveztem, aztán sorra vettem a kunyhókat. Mielőtt benyitottam volna a rozszant ajtókon, öklömmel megzörgettem őket. Mindegyik kunyhó ajtaja nyitva volt, s mindegyik kuckó üres. Földes, döngölt padló, nyitott tűzhely, egy-egy padka vagy rogyant heverő, más semmi nem volt bennük, csupán elemeire hullott bútordarabok, amik valaha székeként vagy asztalokként szolgálták egykori gazdáikat.

Kicsivel később ismét az udvaron álltam, és a kastéllyal szemeztem. Vonzott s taszított is egyszerre. Vitt volna a kíváncsiság, ugyanakkor valami megmagyarázhatatlan ellenszenvet éreztem iránta, miközben figyeltem. Keskeny ablakai sötéten, rosszindulatúan bámultak vissza rám, kihívóan várták, mi lesz a következő lépésem. Ösztönösen megszorítottam kardom markolatát, s engedve a kíváncsiságnak, elindultam a kastély felé.

De csak a vizesárokig jutottam. Keskeny volt ugyan, egy rövidebb nekifutással átugorhattam volna, csak éppen nem lett volna hova érkezniem. A földdarab, vagyis a „sziget”, amin az épület állt, alig két lábnyival volt szélesebb a falnál, az ugrást követően könnyen a fagyos vízben köthettem volna ki. Fáztam, öltözékem nedvesen tapadt rám, semmi kedvet nem éreztem egy hideg fürdőhöz. Megálltam a felemelt pallóval szemben, és onnan kiáltoztam, hátha mégis lakozik valaki a falak mögött. Mikor már zavarónak találtam a hangomat, elhallgattam. Kétszer is körbejártam a vizesárkot. Az egész várkastély átmérője jó, ha harminc láb volt, s talán tíz láb magas, a mellvéddel csipkézett orommal együtt. Gyerekvár, ugyanakkor mégsem annyira kicsi, hogy ne lehetne ellakni benne. Vagy meghúzódni az eső előtt.

Tehetetlenül bámultam a felemelt hidat, semmi ötlet nem jutott eszembe, miként tudnám elérni, hogy leereszkedjen. Egy idő után eluntam a helyzetet, s visszafordultam a kunyhókhoz. Az istállóban ránéztem a lovamra, leakasztottam fejről az üres abrakostarisznyát, magamhoz vettem a nyeregtáskát, a pokrócot, s újra bejártam az üres kunyhókat. A második mellett döntöttem, amelyikben találtam egy heverőt és egy nyerskőből rakott tűzhelyet a hátsó falnál. Hogy takarékoskodjam a faszenemmel, a szomszédos kalyibákból összehordtam, ami égethető famaradványt találtam, s tüzet csiholtam. Később levettem ruháimat, és a tűz elé terítettem száradni. Pokrócba burkolózva gubbasztottam a földön, éhség kínozott, de annyi erőt nem éreztem magamban, hogy kimenjek az istállóba a kis vaskondéért. Pedig ha csak rá gondoltam a szalonnás borsólevesre, összefutott a nyál a számban.

A heverőig sem jutottam el, ott, a tűz előtt dőltem le a földre, és nyomott el az álom. Először azt hittem, még álmodom, álmomban ugyanis ismét Kegyedék palotájának napsütötte kertjében jártam, gyerekek nevetését, mandolin dallamát hallottam, amikor kinyitottam a szememet. És mindenféle egyéb zajokat, lovak nyerítését, sarkantyúk csengését. Felültem, de a zajok nem szűntek meg, nem illantak tova az álommal. Kétségkívül odakintről hallatszottak. Kábán feltápáskodtam, és úgy, pokrócba csavarodva az ajtóhoz botorkáltam.

Nem akartam hinni a szememnek, amikor kiléptem a kunyhó elé. Odakint már sötét volt, késő este lehetett. Egy pillanatra ismét elfogott a gyanú, hogy még álmodom, s nem a valóságot látom magam előtt. A kastély, az udvar közepén, a vizesárkon túl, fényárban úszott. S mintha megnőtt volna az idő alatt, amíg idebenn aludtam. Igazi várkastéllyá terebélyesedett, hídját leengedték, kapuja fölött fáklyák lobogtak tartóikban. A vár ablakai is kivilágítva, mintha gyertyák százai égtek volna a termekben. S valóban mandolin hangja hallatszott bentről, amit pedig elsőnek gyermekhangnak véltem, hölgyek kacagása volt. Mély, férfibeszédek keveredtek a lágy, csilingelő női trillák közé. Valamiféle ünnepség vagy bál összetéveszthetetlen kísérezajai. No meg, nem utolsósorban, a peccsenye és a frissen sült cipók illata. Étél, ital. Szinte könnybe lábadt a szemem.

Miután túlestem első döbbenetemen, sarkon fordultam, és magamra kaptam az időközben megszáradt gönceimet. A Magyar Királyságban jártam, nyilvánvalóan keresztény földön, ezért a köpönyegemet kibontva hagytam, hadd látszon ki alóla a fehér (valójában a kosztól már elszürkült) tunikámra festett kereszt. A szentföldi veteránokat mindenhol jószívvel illik fogadni. Kardomat felkötöttem, ujjaimmal valamennyire meggereblyéztem bozontos hajamat és szakállamat.

Közeledve a várkastélyhoz, meg kellett állapítanom, hogy kétségkívül megnőtt az éjszaka folyamán. Fel kellett emelnem a fejemet, hogy megpillanthassam a magasban az orom peremét. De, hangozzék bármennyire érthetetlennek, abban a pillanatban ez nem foglalkoztatott különösebben. Ha megnőtt, hát megnőtt. Ha kapok benne vacsorát, némi finom bort, felőlem akár az égig is nőhet reggelig.

Lépteim hangosan kopogtak a híd pallóján. A kapuboltozat sötétjén túl párázstartók izzottak a tágas, kövezett udvaron, halovány vörös fényt árasztva maguk körül. Szolgálók közlekedtek szaporán a téren, tálakkal, kosarakkal, kancsókkal megpakolva, nagy volt a sürgés-forgás. Tüzek fölött forgó nyársak nehéz, fűszeres illata terjengett a levegőben. A cipekedő szolgálók mind egy irányba siettek. Közéjük vegyültem, ügyet sem vetettek rám. Egy kisebb palota

állt az udvar túlsó végében. Fölbballagtam a széles kőlépcsőn, ami egy tágas csarnokba vezetett. A faragott gerendákkal aládúcolt nagyterem két oldalán, egymással szemben, egy-egy hosszú asztal nyúlt végig, mögöttük urak és hölgyek ettek, ittak, hangoskodtak, vidám lármát csapva. Az asztalok megpakolva a legfinomabb ételekkel, hússal, kenyerekkel, süteményekkel. Köztük számolatlanul álltak a jókora kancsók, amiket a szolgálólányok folyamatosan cserélgettek. Mindkét asztal végében egy-egy mandolinos igyekezett túlénkelni a lármát, ki-ki a maga dalát gajdolva a társaságának.

Behúzódtam a sarok homályába, nem tudván eldönteni, mihez kezdjek. Hogyan s kinek illene bemutatkoznom, vajon ki lehet a házigazda, hol lehet az a nagypapa, aki ekkora lakomát ad vendégeinek. Becslésem szerint legalább százan szoronghattak az asztalok mellett. De, s ezt is rövidesen megfigyeltem, a két asztal társasága jól elkülönült egymástól, nem véletlenül volt mindegyiknek saját dalnoka. A köztük húzódozó üres térben a szolgálók közlekedtek, de a két társaság mintha nem vett volna tudomást egymásról. Csak ekkor vettem észre, hogy a két hosszú asztalon kívül akad még egy harmadik is, egy kisebb, a terem túlsó végében, alacsony emelvényen. Négyszögletű asztal, díszes terítővel, amely mögött ketten ültek, arccal a vendégseregnek: egy ősz szakállú öregúr, vörös brokátzekében, vállán hermelinprémmel szegélyezett palásttal. Hófehér haját koronára emlékeztető fejpánt díszítette. Jobbján aranyozott, égszínkéék ruhába öltözött hölgy foglalt helyet, tornyos, fátylas kalppal a fején. A vendégekkel ellentétben a kicsi asztalnál ülő pár szótlanul, komoran üldögélt a helyén. Óvatosan, visszafogottan csipegették tányérjukról az ételt. Olybá tűnt, teljes közönnyel viseltetnek a körülöttük zajló emelkedett hangulat iránt.

A hangzavarból egyetlen ismerős szót sem sikerült kihámoznom, a nyelv idegen volt, ugyanakkor ismerős, a két magyar templomos lovagéra emlékeztetett. Úgy éreztem magam, mint egy láthatatlan, kóbor lélek a halandók között, senki nem foglalkozott velem, amit egyáltalán nem bántam. Leültem a jobb oldali asztalhoz, mivel ott találtam egy fenéknyi szabad helyet a pad végén, és miután megtiszteltem a mellettem ülő delnőt egy mosollyal és egy főhajtással – amit az olyan hűvösen fogadott, hogy szinte keresztülnézett rajtam –, minden további teketória nélkül nekiláttam csillapítani mardosó éhségemet. Nem fogtam vissza magam, fittyet hányva az etikettre, ettem, ittam, amit csak elértem, ahogy tányérom kiürült, újra megpakoltam. Olykor a terem végébe sandítottam, az idős párra az emelvényen, levonva a következtetést, hogy minden bizonnyal ők e nagyvonalú s gazdag lakoma házigazdái. Nagyurak lehetnek, talán hercegi pár? Avagy király s királyné? Bár ez utóbbit nehezen tartottam valószínűnek, itt, a carpathiai hegyek eldugott zugában. De hát ahány ország, annyi szokás.

Való igaz, nem foglalkoztatott különösebben, hol s kikkel vagyok. Minden vágyam az volt, hogy jóllakjam, s másnap folytassam utamat hazafelé. Ezt tartva szem előtt, amint megtömtem bendőmet, s feltűnésmentesen köpenyem zsebébe csúsztattam két kappancombót, felállni készültem a helyemről, hogy észrevétlenül kionshassak, amikor egyik pillanatról a másikra, mintegy varázsütésre, csend lett a teremben. Ijedten felkaptam a fejemet, azt híván, lelepleződött hivatlan jelenlétem. Ekkor az asztalunk távolabbi végén felállt helyéről egy testes férfi, s krárogva megköszörülte a torkát. Piros rózsákkal telehímzett bőrzekét viselt, oldalán ékkövekkel kivert görbe szablyát. Hosszú szakálla volt, aminek a vége előre kunkorodott. Szónokolni kezdett. Igen fontos lehetett a közlendője, mert minden fej a teremben, beleértve az idősebb párét

is az emelvényen, feléje fordult. A rászégeződő tekintetek nem hozták zavarba a szónokot, magabiztosan folytatta előadását, sűrű gesztikulációk kíséretében ropogtatta a számomra idegen nyelv egymástól megkülönböztethetetlen szavait. Hamarosan olyannyira belelovalta magát a prédikálásba, hogy szeme szinte kigúvadt belé. Azokban a rövid, elkerülhetetlen szünetekben, amikor kénytelen volt levegőt venni, ellenséges bekiabálások hallatszottak a szemben lévő asztaltársaság felől. Figyeltem a beszélőt, közben a másik asztaltársaságot is szemmel tartottam, ahol a férfihad egyre nehezebben fért a bőrébe, izgatottan mocorogtak, sugdolóztak.

Mozdulatlanul lapultam a helyemen, késő volt már észrevétlenül távozni. Alighogy nagy szakállú rétorunk befejezte előadását, a túloldalon felpattant az ellentábor vezére, és ő is elkezdte mondani a magáét. Zekéjére szintúgy virág volt hímezve, csak éppen nem rózsza, hanem tulipán. Deli ember volt, szétálló fekete bajusszal, melynek hegyesre pödört végei feszes húrokként meredeztek mozgó ajkai fölött. Ömlött belőle a végtelen beszéd, mint gátjától megszabadult folyam, keresztülhőmpölygött a termen, hullámai haraggal, indulattal telve csapkodtak a magasba. Dörgedelmes mondatait többször is kérdő hangsúllyal zárta le, látványosan a kardja markolatára csapva, amit társai is követték, nagyokat kiáltozva, bólogatva hozzá.

Nem kellett sok idő, hogy a helyiségben úrrá legyen a zűrzavar. Férfiak patantak fel a helyükről mindkét asztal mellől, és – szavaikat nem értettem ugyan, de felindult hangnemükből könnyen kikövetkeztethettem – hangos szidalmakat hajigáltak egymás irányába, közben öklüket rázták, némelyek a kardjukat is kivonták, és fenyegetőzve hadonásztak vele a fejük fölött.

Egyszer csak látom, hogy egy daliás vitéz kivont, görbe szabályájával az asztalok közti üres folyosón terem, a királyi pár felé fordul, kardját rájuk szegezve üvöltözni kezd, majd felugrik az emelvényre, és néhány villámgyors pengevágással végez velük. Meghűlt bennem a vér. Az idős pár vérző sebekkel összecsukslott székében, s a padlóra rogyott. Egyetlen lélegzetvételig tartott a döbbszű csend, aztán, mint láncaitól megszabadult vicsorgó ebek hada, a két asztaltársaság egyként rontott a terem közepére, s megkezdődött a gyilkos összecsapás. Férfiak ordítóása, nők rémült sikongása visszhangzott a teremben.

Nem vártam tovább, lesiklottam a helyemről, behúzódtam a sarok árnyékába, és onnan figyeltem a véres csatát. A gyertyák imbolygó fényében egyetlen gomolygó hústömeggé olvadt össze a fegyverekkel csapkodó, döfködő férfihad, akár egy rémálom sokcsápos szörnyetege, ami ádáz harcot vív önmagával. Ahogy lehetőségem nyílt, a kavargó férfiak és a fejvesztetten rohángászó hölgyek között kisurrantam az ajtón. Átrobogtam a függőhídon, és ahogy ráléptem a vizesárok partjára, meghallottam a rozsdás láncok nyikorgását mögöttem. A palló emelkedni kezdett, egyre feljebb, feltartóztathatatlanul, hogy végül a kőfalhoz simuljon, lezárva a kastély kijáratát. Álltam a vízparton, tehetetlenül hallgattam az ütközet zajait, a fájdalmas jajkiáltásokat. Egyszer csak tűz lobbant odabenn, a keskeny ablakok kivilágosodtak a sötétben, villódzó lángnyelvek csaptak ki rajtuk. A rémült ordítások kis időre felerősödtek, majd fokozatosan belevesztek az égő fagerendák ropogásába. A lángok fényében jól kivehető volt a gomolygó füst, amely, akár egy áldozati szertartás hírvívője, fölfele igyekezett a felhőkkel terhes ég felé. És a fennvalók mintha megelégtéltek volna az áldozatot, vagy csupán ráuntak a szemüket maró füstre, újra eleredt az eső. Egyre erősödött, végül már zuhogott, elnyomta a sziszegő lángokat, s ragacsos, fekete pernyével hintette be a világot.

Visszabotorkáltam a kunyhóba. Felélesztettem a tüzeimet, lehámoztam magamról átázott göncömet, reszketve burkolóztam be pokrócomba. Letelepdedtem a tűz mellé, s csak bámultam a táncoló lángokat, képtelenül arra, hogy a legegyszerűbb gondolatot megfogalmazzam magamban. Odakinn esett, a víz surrogott a nádtetőn, szemhéjaim elnehezültek, végül elnyomott az álom.

A kihunyt tűz mellett ébredtem, hidegben, orromban a kihűlt hamu savanykás szagával. A leghalványabb késztetést sem éreztem, hogy megmoccanjak, és szembenézzek a világgal, amely odakinn várt rám. Csakhogy fájni kezdtem, s a gyomromat is kínoztá az éhség. Minden erőmet összeszedve felöltöztem, zsebemben az előző este odarejtett kappancombok után kutattam, hiába, mert csak hűlt helyüket találtam. Próbáltam visszaemlékezni, mi történhetett velük, netán az éjszaka folyamán éhségemben felfaltam mindkettőt? Akkor viszont a csontoknak ott kellett volna lenniük a közelben, azokat csak nem ehettem meg. Talán álmodtam az egéset? Az ünnepi vacsorát, a véres összecsapást?

Az ajtóhoz léptem. A szitáló esőn túl ott állt a kicsi kastély. Ugyanabban a gyermekméretben, amelyben először megpillantottam. Semmi változást nem észleltem rajta, sem nyomát nem láttam az éjszakai tűznek. Kénytelen voltam megbarátkozni a gondolattal, hogy a bennem kavargó véres lakoma emlékképei egy lázálom lenyomatai voltak csupán. Korábban is előfordult, főleg a megmenekülésemet követő hetekben, mialatt Kegyedék palotájában lábadoztam, hogy a szentföldi csaták és Akkó ostromának borzalmi éjszakáinként nyomasztó képekben kísértettek.

Felkerestem *Horatius*omat, megabrakoltattam, kimentem a kúthoz, felhúztam egy vödör vizet. Megitattam a lovamat, és legszívesebben azon nyomban továbbindultam volna, semmi nem marasztalt a kőfallal körbevett udvaron, borzongató viszolygás fogott el, ha csak rápillantottam is a kastélyra a vizesárkon túl. De az eső erősödött, egyadta sár volt az udvar, amiképpen minden biztonnyal az erdei ösvény is a falon túl, veszélyesen csúszós, istenkísértés lett volna leereszkedni rajta a völgybe. Maradtam hát, s hogy éhemet csillapítsam, megkerestem a kicsi üstömet. Mindent összevagdostam, a kősből morzsoltam némi ízt a vízbe, aztán a tűz fölé akasztottam kondéért, s vártam, hogy elkészüljön a szegényes, mégis fejedelmi ebéd.

Évés után hol mélyen a pokrócomba bújva szunyókáltam, hol félálomban hallgattam az eső susogását a nádtetőn. Amikor Morpheus végre megkönyörült rajtam és magához ölelt, drága, édes álom szállt rám: ismét Kegyedék palotájának csodaszép kertjében sétáltam, mezítelen lábfejemet a harmatosan friss pázsit simogatta, hallottam fejem fölött a madarak énekét, éreztem a rózsabokrok illatát; olyan apró részleteket is megfigyeltem álmomban, mint a méhek szorgos munkálkodása a virágszirmok mélyén vagy a vízipókok illanó siklása a kerti tó tükrén. Mély és boldog álomba merültem abban a hideg, penészillatú kunyhóban, sehogyan sem akarózkodott visszatérnem a valóságba. Küzdöttem ellene, nem véve tudomást a kerti idill világával össze nem egyeztethető zajokról, amik áthatoltak álmom védőfalán. A harsány férfikiáltásokról, kacér női nevetésekről.

Végül csak felnyitottam a szememet, kelletlenül szembesülve a sivár valóval, ami körbevett. Egy darabig nem tudatosult bennem, mire ébredtem fel. S amikor végre igen, sietve kikászálódttam pokrócomból.

Odakinn elállt az eső, s ez önmagában örömmel töltött volna el, ha nem látom a kastélyt. A függőhíd le volt engedve, az ablakok gyertyafényben ragyogtak, lant dallamos muzsikája áradt a falak mögül. Nők kacaja, férfiak mély ha-

hotája. Megbabonázva álltam az ajtóban. Ébren vagyok egyáltalán? Vagy a Kegyedék mesés palotakertjében játszódó délutáni boldog-álmom vett egy gonosz fordulatot, s visszacsatlakozott múlt éji rémálombomba?

Elbizonytalanodásom sóbálvánnyá dermesztett. Megkövülésem azonban, ellentétben Lót feleségéével, nem tartott örökké, csupán addig, amíg orromat meg nem csiklandozta a kastélyból áradó, frissen sült pecsenye füstje. Testem mozgásba lendült, megadva magát az ellenállhatatlan szirénillatok csábításának. Magamra kaptam gúnyamat, felkötöttem kardomat, s újfent elindultam az időközben ismét nagygyá nőtt várkastély felé, melynek falain szövétnekek sárga lángnyelvei lobogtak hívogatóan az éjszakában.

Ismerős volt minden. Lépteim koppanása a hídon, az izzó parázstartók, a serénykedő szolgák és szolgálóleányok hada az udvaron. Elragadott a hely varázsa, a hangok, illatok kavalkádja, és sodort magával egyenesen a széles kőlépcsőhöz, fel a nagyterembe. S bent a csarnokban ugyanaz a kép fogadott, mint előző este, a két hosszú asztal egymással szemben, köztük a folyosó, ahol a szolgák serénykedtek, cserélgették a tálakat, kancsókat az asztalokon, s a terem végében az emelvényen a kicsi asztal az idős párral. Király és királyné, zordonan, kedvetlenül bámulta a terítéket maga előtt. Valami azonban más volt, valami megváltozott. Az ínycsiklandó ételek látványa és csábítása sem akadályozott meg abban, hogy észre ne vegyem, ezúttal az előző esti csarnok tükörképét látom magam előtt: akik korábban a jobb oldali asztalnál ültek, azok most a bal oldali mellett foglaltak helyet. A delnő is, aki mellett előző este a szabad helyet találtam az asztalvégen, átkerült a csarnok ellenkező oldalára. Ezúttal is kénytelen voltam mellé ülni, másutt nem találván helyet. Üdvözlésemet most sem díjazta, gógósen elnézett vállam felett, amit én cseppet sem vettem zokon. Leültem a pad végére, s máris nekiláttam a finomabbnál finomabb falatok eltüntetéséhez. Pecsényék, pástétomok, frissen sült cipók várták, hogy csillapítsák éhségemet. Ahogy kupám kiürült, nyomban utánatöltöttem. Bevallom, soha előtte olyan finom étkeket nem ettem, s olyan selymes, ugyanakkor tüzes bort nem ittam, mint akkor, abban a kastélyban. Félfüllel hallgattam a dalnokok gajdolását a túlsó asztalvégeken, akik, tudomást sem véve a másikról, pengették lantjukat, és kántálták érthetetlen nyelvükön a hol vidám, hol melankolikus szomorkás énekeiket. Evés közben is feltűnt, hogy ha egyikük vidám dalba fogott, a másik azonnal szomorú énekkel kontrázott, s így felváltva, hol sírásra, hol nevetésre buzdították hallgatóságukat.

Ahogy éhségem csillapodott, úgy nőtt bennem a kíváncsiság a vendégserreg iránt. Lopva lestem a két társaságot, s egyre több apró részletet figyeltem meg, ami megkülönböztette őket egymástól. Azon túl, hogy az én asztaltársaságom tagjai, úgy a hölgyek, mint az urak, a rózsa különféle mintáival díszítették öltözéküket, a szemben ülő vendégcsapat pedig a tulipánt preferálta a ruházatán, a hölgyek hajkoronája, az urak arcszőrzete is különbözött. Az én asztalom hölgyei magasra tornyozott kontyba csavarták a hajukat, ékkövekkel díszítették, míg a túloldali delnők csúcsos süveget viseltek, melyről kétoldalt halovány fátyol hullott alá. A velem egy asztalnál ülő urak láthatóan a szakáll különböző alakváltozatait kedvelték, volt, aki hosszan viselte, sőt varkocsba fonta, vagy éppen gondosan nyírta, s csupán az állcsúcsán növesztette; a szemben ülők ellenben inkább a bajuszt részesítették előnyben, ki hosszúra növesztve hegyesre pödörte, ki kefeszerűen keskenyre vágta, vagy éppen csak egy pamacsnyit hagyott meg belőle az orra alatt. Minden látszólagos különbségük ellenére egy nyelvet beszéltek. A királyt és a királynét csak elvélve ve-

hettem szemügyre, amikor éppen rés nyílt a fejek között. A vidám hangulat, ami a teremben uralkodott, nem érintette meg őket, csak ültek szótlanul az asztaluknál, mint két otffelejtett bábu, akikkel senki sem törődik. Furcsamód sajnálni kezdtem őket. Hiszen tisztában voltam a sorsukkal. És ez a tudás már-már arra sarkallt, hogy felálljak a helyemről, végigmenjek a keskeny folyosón az asztalok között, és tisztelemet tegyem előttük. Hogy letérdeljek s bemutatkozzam, elmondjam történetemet, beszámoljak nekik az ide vezető utamról, s igen, hogy figyelmeztessem őket a veszélyre, ami fenyegeti őket. Úgy éreztem, ha ezt megcselekszem, akkor nagy szolgálatot teszek a Mindenható hatalomnak, amely eddig elkísért, óvott a haza vezető úton, engem, a talán utolsó kereszties lovagot, aki megélte Akkó pusztulását, a Szentföldi Királyság végét. És mert talán szívességet teszek vele a Szent Ügynek, mely bár romokban hever, kimúltni még nem múlt ki teljesen, mert a Hit halhatatlan, örökkévaló, amíg egyetlenegy ember is őrzi a szíve mélyén. Úgy véltem, nagy jót teszek a jelenlévőkkel, a néppel vagy népekkel is, akiket képviselnek, ha megmentem számukra a királyi párt.

A gondolatot határozott elszánás követte, vagy inkább követte volna, ha az események meg nem előznek. Holott számítanom kellett volna rájuk, hiszen mindezt már átéltem előző este. A szónoklatokat ezúttal az ellentábor indította, talán ez zavart meg, elfelejtettem, hogy a tükörképét látom mindannak, ami korábban történt, s mire észbe kaptam, felpattantam volna a helyemről, hogy kivont karddal rohanjak a királyi pár védelmére, azok már véresen zuhantak a földre.

S újra elszabadult a pokol, a két tábor egymásnak esett, férfiak szabályai csaptak össze, pengék hasítottak húsba, nem kímélve a másik tábor gyengébb nemét sem, vér folyt, fájdalmas, dühös kiáltások, sikoltások szaggatták szét a terem levegőjét. Ott álltam a kavargó tömegben, két marokra fogva kivont kardomat, mint elfeledett hős, ki ellenségére vár. Ám senki nem akadt, ki ellenem fordult volna. Megvolt mindenkinek a maga ellensége, ki tudja, mióta gyilkolták már egymást, én ott semmit nem számítottam.

Kimenekültem a csarnokból, keresztülfutottam a vár udvarán, át a pallóhídon, ami, ahogy leléptem róla, már emelkedett is fölfelé. Most azonban nem álltam meg, hogy lássam, hogyan csapnak föl a lángok a kastélyban, rohantam egyenesen a kalyibámhoz, összekapkodtam a holmimat, fölnyergeltem *Horatius*omat, s a vár lángoló fényében kivezettem a kapun a szabadba. Fölkapaszkodtam a nyeregbe, és a szűnni nem akaró esőben, vaksötétben, megsarkantyúztam a lovamat. Rábízta magamat, vezéreljék az ösztönei, belekapaszkodtam a nyakába, ő pedig vitt magával, meg-megcsúsza a sárban, lefele a kanyargós ösvényen.

Magam sem tudom, hogyan értem ki Carpathia hegyeinek erdeiből, csak a vad rohanás emléke maradt meg bennem az arcomba csapódó ágakról, lovam patáinak dübörgéséről. Száguldásomnak a derengő hajnal vetett véget, a felhőkön áttörő aranyló napfény. Lent a völgyben egy falura bukkantam, idegen parasztok vettek gondozásba, lesegítettek a nyeregből, megetettek, lovamat megistáptolták. Nagy tisztelettel s megbecsüléssel bántak velem, miután megpillantották kereszties tunikámat. Ha lettek volna közös szavaink, szívesen meséltem volna nekik a hegyekben átélt kalandomról. Csakhogy nem volt közös nyelvünk, szolgálataikat néhány ezüstdénárral jutalmaztam, majd pár nap múlva folytattam utamat hazafelé.

S hogy végül szerencsésen hazaértem, azt igazolja e beszámoló is, amit alkalmam nyílt idehaza megfogalmazni. Ez volt hát szerénységem, Pierre de Blois lovag utolsó kalandja. Nem vágyom már a messzi tájak után. Meggyőződésem, hogy mindenki arra a vidékre való, ahova beleszületett. Azóta, hogy újra viszontláttam szüleimet s hűgaimat, nem hagytam el birtokomat. Életemet immár teljes mértékben földjeimnek szentelem, a vetés és az aratás örök körforgásában telnek hónapjaim.

Fabricius atya, hű kanonokunk, kinek e sorokat blois-i várunk tornyának cellájában diktálom, megígérte, hogy amint bevégeztem elbeszélésemet, keres egy ügyes kezű testvért a Szent Bertalan-kolostorban, hogy szemrevaló kalligráfiával letisztázza a sietve lejegyzett mondatokat. Búcsúzásomkor ígéretet tettem Kegyednek, hogy a hazautamról részletes beszámolót küldök. A fent elmesélt rendkívüli epizódon kívül semmi említésre méltó nem történt velem utazásom során, legalábbis semmi olyasmi, ami más utazókkal énelőttem meg ne esett volna már ezerszer, s amikről nagy vonalakban írásom elején már beszámoltam. Miután felenged a tél, s az utak járhatóvá válnak, igyekszem mihamarabb elküldeni művemet Konstantinápolyba, ahol jó Petrusuk felolvassa majd mindannyiuk szórakozására.

Mindazonáltal alig múlik nap, hogy ne jutna eszembe az elveszett kastély Carpathia hegyeinek mélyén, melyben minden éjszaka meggyilkolják a királyi párt, s az urak lemészárolják egymást, újra meg újra. Ahogy minden évben elszórjuk a magot, s az tavasszal szárba szökken, engedelmeskedve a beléoltott isteni parancsnak. Újra meg újra.